

РЕШЕНИЕ

№ 592

гр. София, 07.01.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Трето отделение 51 състав, в публично заседание на 19.12.2025 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Анета Юргакиева

при участието на секретаря Светла Гечева, като разгледа дело номер **12305** по описа за **2025** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 145 и следващите от Административнопроцесуалния кодекс (АПК) във връзка с чл. 10, ал. 6 от Закона за семейните помощи за деца (ЗСПД).
Образувано е по жалба на А. Х., гражданин на У., с предоставена временна закрила в Република България, представлявана от адв. Я. К., срещу Заповед № ЗСПД/Д-Е/9388/20.10.2025г. на директора на Дирекция „Социално подпомагане“ – Б., с която е отказано отпускане на еднократна помощ за ученик по чл.10а, ал.1 от ЗСПД.
Според изложеното в жалбата оспорената заповед е незаконосъобразна и необоснована, издадена в нарушение на материалния закон и в несъответствие с целта на закона. Посочва се, че А. Х. е пристигнала в Република България след началото на военния конфликт в У. заедно с малолетното си дете А. Любовна Х., като им е била предоставена временна закрила. Детето било записано в трети клас за учебната 2025-2026г., във връзка с което било подадено заявление-декларация за получаване на еднократна помощ съгласно чл.10а от ЗСПД. Поддържа се, че жалбоподателката има право на социално подпомагане съгласно Конституцията на Република България, чл.3, ал.5 от Закона за семейните помощи за деца /ЗСПД/ и чл.39, ал.1, т.4 от Закона за убежището и бежанците /ЗУБ/. Изложени са доводи, че разпоредбата на чл.3, т.5 от ЗСПД противоречи на международни договори, които Република България е ратифицирала. Моли се за отмяна на оспорената заповед и се претендират разноски на основание чл.38, ал.2 от Закона за адвокатурата. В проведеното по делото съдебно заседание жалбоподателката се представлява от адв. К., която поддържа жалбата и моли тя да бъде уважена по изложените в нея съображения.
Ответникът – директорът на дирекция „Социално подпомагане“ – К. село изразява чрез юрисконсулт Ш. писмено становище за неоснователност на жалбата.

Съдът, като се запозна с жалбата и прецени събраните по делото доказателства, установи следното:

Жалбоподателката А. Х., ЛНЧ [ЕГН], е гражданка на У. с предоставена временна закрила. Същата е разведена и е майка на детето А. Х., ученичка в трети клас.

На 14.10.2025 г. жалбоподателката е подала Заявление – декларация вх. № ЗСПД/Д-Е/9388 за отпускане на еднократна помощ по чл. 10а, ал.1 от ЗСПД – еднократна помощ за ученици, записани в първи, втори, трети и четвърти клас.

По подаденото заявление директорът на Дирекция „Социално подпомагане“ – Б. издал процесната Заповед № ЗСПД/Д-Е/9388/20.10.2025г., с която е отказано отпускането на исканата еднократна помощ. Като правно основание за отказа е посочен чл.3,т.5 от ЗСПД. Посочено е, че членовете на семейството са граждани на У., а няма спогодба между Република България У. за изплащане на семейни помощи за деца.

Жалбата е подадена в срок, от лице с правен интерес и срещу подлежащ на обжалване акт, поради което е допустима. По същество е основателна.

Оспорената заповед е издадена от компетентен орган, в изискуемата форма и при спазване на административнопроизводствените правила. Същата обаче е материално незаконосъобразна по следните съображения:

Според чл. 47, ал. 1 от Конституцията на Република България /КРБ/ отглеждането на децата до пълнолетието им се подпомага от държавата. С разпоредбата на чл. 51, ал. 1 от КРБ е прогласено правото на гражданите на социално подпомагане. Чл. 26, ал. 2 КРБ сочи, че чужденците, които пребивават в Република България, имат всички права по тази Конституция с изключение на правата, за които Конституцията и законите изискват българско гражданство.

Съгласно чл. 10а, ал. 1 ЗСПД на семействата, чиито деца са записани в първи клас или са записани или продължават обучението си, във втори, трети и четвърти клас на училище, се отпуска еднократна помощ за покриване част от разходите в началото на учебната година, когато децата живеят постоянно в страната и не са настанени за отглеждане извън семейството по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето. Според ал.2 помощта по ал. 1 се отпуска независимо от дохода на семейството.

В случая от доказателствата по делото безспорно се установява, че детето на жалбоподателката отговаря на условията по чл.10а от ЗСПД.

Съгласно чл.3, т.5 ЗСПД право на семейни помощи за деца имат: 1. бременните жени - български граждани; 2. семействата на българските граждани - за децата, които отглеждат в страната; 3. семействата, в които единият от родителите е български гражданин - за децата с българско гражданство, които отглеждат в страната; 4. семействата на роднини, близки или приемни семейства - за децата, настанени по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето; 5. бременните жени - чужди граждани, и семействата на чужди граждани, които постоянно пребивават и отглеждат децата си в страната, ако получаването на такива помощи е предвидено в друг закон или в международен договор, по който Република България е страна.

Безспорно е, че между Република България и У. няма договор, който да регламентира предоставянето на семейни помощи за деца на реципрочна основа.

Съгласно чл. 2, ал. 3 от ЗСПД право на социални помощи имат българските граждани, семейства и съжителстващи лица, които поради здравни, възрастови, социални и други независещи от тях причини не могат сами чрез труда си или доходите, реализирани от притежавано имущество, или с помощта на задължените по чл. 140 от Семейния кодекс да ги издържат лица да осигуряват задоволяване на основните си жизнени потребности. Съгласно ал.6, от правото по ал.3 се ползват и чужденците с разрешение за дългосрочно или постоянно пребиваване в Република България,

чужденците, на които е предоставено убежище, статут на бежанец или хуманитарен статут, и чужденците, ползващи се от временна закрила, и лицата, за които това е предвидено в международен договор, по който Република България е страна. Следователно, по силата на чл.2, ал.6 от ЗСП, чужденците с предоставена временна закрила, каквато е жалбоподателката и малолетното ѝ дете, имат право на социални помощи. Тъй като по своя вид и характер еднократната помощ по чл. 10а ЗСПД следва да се разглежда като форма на социално подпомагане, от нея следва да могат да се ползват и чужденците с предоставена временна закрила.

Съгласно чл. 2 от Конвенцията на ООН за правата на детето, която по силата на чл. 5, ал. 4 от КРБ е част от вътрешното право на страната и има предимство спрямо останалите норми от вътрешното законодателство, които ѝ противоречат, държавите - страни по Конвенцията зачитат и осигуряват правата, предвидени в тази Конвенция, на всяко дете в пределите на своята юрисдикция без каквато и да е дискриминация, независимо от расата, цвета на кожата, пола, езика, религията, политическите или други възгледи, националния, етническият или социалният произход, имущественото състояние, инвалидност, рождение или друг статут на детето или на неговите родители или законни настойници.

Чл. 3, § 1 от Конвенцията прокламира, че висшите интереси на детето са първостепенно съображение във всички действия, отнасящи се до децата, независимо дали са предприети от обществени или частни институции за социално подпомагане, от съдилищата, административните и законодателни органи. Съгласно § 2 от същата разпоредба държавите - страни по Конвенцията, се задължават да осигурят на детето такава закрила и грижи, каквито са необходими за неговото благосъстояние, като се вземат предвид правата и задълженията на неговите родители, законните настойници или на другите лица, отговорни по закон за него, и за тази цел те предприемат всички необходими законодателни и административни мерки.

Едно от основните права, признати от Конвенцията, е правото на жизнен стандарт. В чл. 27, § 1 от Конвенцията е предвидено, че държавите - страни по Конвенцията, признават правото на всяко дете на жизнен стандарт, съответстващ на нуждите на неговото физическо, умствено, духовно, морално и социално развитие, а в § 3 - че държавите - страни по Конвенцията, в съответствие с националните условия, в рамките на своите възможности, предприемат необходимите мерки с цел да подпомагат родителите и другите лица, отговорни за детето, да осъществяват това право и в случай на нужда предоставят материална помощ, програми за подпомагане, особено по отношение на изхранването, облеклото и жилището.

Семейните помощи за деца са особен вид социални помощи по смисъла на чл.47, ал.2 от Конституцията на Република България, които се финансират от държавния бюджет. Те се предоставят с оглед на разходите по издръжката на децата и са израз на социалната функция на държавата, която е задължена да подпомага отглеждането на децата в семейна среда от родителите и от лицата, полагащи грижи за тях, съгласно чл. 1, ал. 2 ЗСПД, и да осигурява най-добрия интерес на децата в съответствие с принципа по чл. 3, т. 3 от Закона за закрила на детето.

Децата, родени от чуждестранни граждани, които живеят и учат в страната, не могат да се поставят в по-неблагоприятно положение от останалите деца, които живеят и се отглеждат у нас.

В този контекст следва да се тълкуват и разпоредбите на Закона за семейните помощи за деца. Те целят именно подпомагане на родителите за реализиране на правото на жизнен стандарт на детето. Помощта по чл.10а от ЗСПД е част от общата система за социално подпомагане и следва да се интерпретира като част от задълженията, които държавите са поели по силата на чл.27 §3 от Конвенцията на ООН за правата на детето и свързаните с нея нормативни актове.

С оглед на изложеното дотук, отказът за отпускане на желаната помощ по чл. 10а ЗСПД се явява

незаконосъобразен. Оспорената заповед следва да се отмени, а преписката да се върне на административния орган за ново произнасяне, при съобразяване с дадените по-горе указания по прилагане на закона.

При този изход на спора, следва да бъде уважена претенцията на жалбоподателката за разноски по делото, включващи платената държавна такса. Предвид представения по делото договор за правна защита и съдействие, според който процесуалното представителство се осъществява безплатно на основание чл. 38, ал. 1, т. 2 от Закона за адвокатурата, на адв. Я. К. следва да бъде присъдено адвокатско възнаграждение в размер на 1000 лв. съгласно чл. 8, ал. 3 от Наредба № 1/2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения.

Така мотивиран и на основание чл. 172, ал. 2, предл. второ и чл.173, ал.2 от АПК, Административен съд София – град, III отделение, 51 състав

Р Е Ш И :

ОТМЕНЯ по жалба на А. Х. Заповед № ЗСПД/Д-Е/9388 от 20.10.2025г. на директора на Дирекция „Социално подпомагане“ – Б., с която е отказано отпускане на еднократна помощ за ученик по чл.10а, ал.1 от ЗСПД.

ВРЪЩА преписката на директора на Дирекция „Социално подпомагане“ – Б. за ново произнасяне в съответствие с дадените указания за тълкуване и прилагане на закона.

ОСЪЖДА Дирекция „Социално подпомагане“ – Б. да заплати на А. Х. сумата от 5,11 евро за разноски по делото.

ОСЪЖДА Дирекция „Социално подпомагане“ – Б. да заплати на адвокат Я. К. сумата от 511. 29 евро, представляваща адвокатско възнаграждение.

Решението не подлежи на обжалване.

СЪДИЯ: